

Doświadczenie i przeżycie

Zdaniem Benjamina pojawienie się szoku w życiu człowieka jest oznaką historycznego zwrotu, polegającego na zastąpieniu doświadczenia przeżyciem. Flâneur tej zmiany doświadcza. Dzięki temu staje się „człowiekiem nowoczesnym”. Według autora pasaży przeżycie miałoby być nowoczesnym odpowiednikiem doświadczenia. W artykule o Baudelaierze Benjamin zdecydowanie odróżnia obydwa pojęcia.⁷²

Przeżycie rozumie jako zdarzenie punktowe, które osiąga człowieka właśnie w postaci szoku. Zdarzenie staje się przeżyciem, gdy dociera do świadomości tylko częściowo i traci związek z innymi zjawiskami, będąc w ten sposób pozbawionym swego naturalnego miejsca w czasie i przestrzeni. Człowiek współczesny jest nieustannie bombardowany wielką ilością wrażeń i informacji (głównie za sprawą prasy i innych środków masowego przekazu oraz w następstwie wyjścia tłumów na ulice wielkich miast), a to zmusza go do przyjęcia innej niż kiedyś postawy wobec rozgrywających się wokół niego zdarzeń – nie włącza ich do systemu wiedzy budowanego na podstawie doświadczeń, rezerwując im w pamięci co najwyżej miejsca punktowe, luźno powiązane z innymi treściami pamięciowymi.⁷³

Tym, co ostatecznie odróżnia doświadczenie od przeżycia jest fakt, że w przeżyciu zanika dawny czas organiczny, określony przez naturalne rytmy przyrody. W epoce industrializacji i kultury masowej jego miejsce zajął łańcuch uporządkowanych chronologicznie zdarzeń, do których świadomość dołącza kolejne, nowe zdarzenia, izolując je jednocześnie od siebie i wyjaławiając nie tylko dla poetyckiego doświadczenia o wzajemnej relacji doświadczenia i przeżycia autor pasaży pisze tak: „Im większy jest udział szoku w poszczególnych wrażeniach, im bardziej konieczna jest interwencja świadomości dla zabezpieczenia przed bodźcami, im skuteczniej działa ona, tym mniejszy jest ich udział w doświadczeniu, tym bardziej

należą one do przeżycia. Istotne znaczenie ochrony przed działaniem bodźców polega może w gruncie rzeczy na tym, że uszczuplając integralność treści zdarzenia, wyznacza mu się w rejestrze świadomości określony moment. Byłby to szczyt refleksji, czyniący zdarzenie przeżyciem.⁷⁴

Cytat ten ukazuje czysto kwantytatywny charakter wzajemnej zależności doświadczenia i przeżycia: im więcej jednego tym mniej drugiego. Fizjologia tłumy określa ten stosunek w sposób historyczny. W dziewiętnastym wieku znaczenie szoku staje się coraz większe – ludzkie zmysły atakowane są coraz szybciej i coraz mocniejszymi bodźcami, świadomość w coraz większym stopniu musi przyjmować na siebie funkcję organu ochronnego. Kwiaty Zła Baudelaier'a są najlepszym chyba przykładem w dziewiętnastowiecznej literaturze ukazującym ten proces.

---

⁷² Por. Karol. Sauerland, Przeżycie i doświadczenie, czyli jeszcze raz o Walterze Benjaminie, s. 149. [w:] Karol Sauerland, Od Diltheya do Adorna. Studia z estetyki niemieckiej, Warszawa 1986, s.149-166.

⁷³ W podobnym tonie wypowiada się George Simmel, kiedy analizuje narodziny wielkomięjskiego intelektualizmu. To właśnie w przestrzeniach modernistycznych miast jak mówi Simmel powstaje intelektualizm. Dzieje się to na „skutek zmiany natężenia podniet nerwowych”, wynikających z szybkich, nieustannych zmian zewnętrznych i doznań wewnętrznych. Takiego natłoku zmieniających się obrazów, nieciągłości i różnicowania doznań bombardujących świadomość, dostarcza człowiekowi „każde przejście przez ulicę, obserwacja tempa i różnorodności życia gospodarczego, zawodowego i społecznego”. Jak sam pisze w swoim eseju „Mentalność mieszkańców wielkich miast” [...] Ten kto widzi, ale nie słyszy, doznaje znacznie więcej niepokoju, niż ten, kto słyszy, ale nie widzi. Jest w tym pewien[...]charakterystyczny rys wielkiego miasta. Stosunki

wzajemne mieszkańców wielkich miast[...] wyróżniają się znaczną przewagą w aktywności wzroku nad słuchem. Głównym powodem tego są publiczne środki lokomocji. Przed wprowadzeniem autobusów, kolei, tramwajów wieku dziewiętnastym, ludzie nie znajdowali się w takim położeniu, by musieli przez długie minuty, a nawet godziny patrzeć na siebie nie zamieniając ze sobą słowa". Simmel traktuje świadomość jako „organ ochronny” przed zmiennym i niejednorodnym środowiskiem zewnętrznym. „Reakcja na te zjawiska zachodzi nie w sferze uczuć, a w sferze intelektu, któremu natężenie świadomości, spowodowane przez te same przyczyny, daje psychiczną prerogatywę. Innymi słowy reakcja zachodzi w najmniej uwrażliwionym, najbardziej odległym od głębokich warstw osobowości organie psychicznym”. Według Simmla intelektualizm jest niczym innym jak środkiem chroniącym subiektywne życie przed przemożnym naporem wielkiego miasta. Por, [w:] George Simmel, Mentalność mieszkańców wielkich miast, s. 513 – 531. [w:] Socjologia, tłum Małgorzata Łukasiewicz, Warszawa 1975.

⁷⁴ Walter Benjamin, O kilku motywach u Baudelaire’a, s. 74.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Fizyczna realizacja MS

Fizyczna implementacja serwera mediów może zostać zrealizowana na dwa sposoby:

- Programowo – w postaci aplikacji (software) umiejscowionej na serwerze sprzętowym (np. firmy Hewlett-Packard lub Sun w przypadku serwera mediów firmy

Alcatel-Lucent).

- Sprzętowo – jako dedykowany moduł sprzętowy (np. MS firmy Radisys).

W ramach każdej z tych opcji istnieje szereg dalszych wariantów, np.

- implementacja programowa może być podzielona na osobne aplikacje odpowiadające MRFP i MRFC, zlokalizowane na oddzielnych serwerach
- MRFP i MRFC jako osobne aplikacje w ramach jednego serwera.
- MS jako aplikacja zlokalizowana na jednym serwerze. Kilka takich samych serwerów tworzy cluster w sieci celem zachowania redundancji^[1] i zwiększenia wydajności MS.
- implementacja sprzętowa może mieć postać kilku fizycznych maszyn odpowiadających np. jednemu MRFC i kilku MRFP.
- MRFC w postaci aplikacji może kontrolować kilka sprzętowych realizacji MRFP
- fizyczna realizacja rozproszona pomiędzy różne serwery (MS, serwer TTS, serwer z plikami audio, interpreter VXML)

Sposób rzeczywistej implementacji MS zależy zatem bardzo silnie od producenta i operatora sieci telekomunikacyjnej. Szczegółowa analiza wariantów architektury fizycznej nie jest celem tej pracy. Dalsze rozważania dotyczą serwera mediów jako bloku funkcjonalnego w architekturze funkcjonalnej sieci.

MS a jakość usług (Quality of Service)

W sieciach typu V OIP wydajność pracy serwera mediów ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia określonego poziomu jakości świadczonych usług^[2] (QoS). Organizacje standaryzacyjne nie

definiują jednak wymagań wydajnościowych dla MS/MRF, określają natomiast kryteria dla konkretnych typów usług. W dokumencie [48] opisano kategorie usług sieciowych (obejmujące usługi związane w przetwarzaniem strumieni audio/video), wyróżnione ze względu na wymagany dla użytkownika końcowego sieci poziom QoS. Z kolei w dokumencie [49] zdefiniowane klasy QoS dla usług w sieciach IP oraz wytyczne dla różnych parametrów wydajnościowych sieci w ramach tych klas.

W związku z powyższym można jedynie rozpatrzyć kluczowe cechy fizycznej implementacji MS, które mają wpływ na jego wydajność i zapewniany przez sieć poziom QoS.

- Cechy implementacji MS wpływające na QoS

Do zbioru tych cech zaliczyć można:

- Aspekty logiczne MS

o Obsługa sygnalizacji – logiczna poprawność implementacji protokołów sygnalizacyjnych (wpływa na opóźnienia wynikające z przesyłania błędnych wiadomości i konieczności ponawiania ich wymiany)

o Implementacja algorytmów przetwarzania strumieni a/v – rozpatrywana pod względem logicznej poprawności i optymalności (efektywności) – wpływa na przekłamanie danych i jakość sygnału oraz opóźnienia związane z przetwarzaniem sygnałów

- Aspekty fizyczne pracy MS

o Transport danych multimedialnych

- Szybkość transmisji strumieni a/v w ramach interfejsów serwera mediów do sieci transportowej IP
- Wydajność interfejsów transportowych MS – wpływa na ilość jednocześnie obsługiwanych sesji RTP

o Moc obliczeniowa maszyny na której pracuje MS

- Ilość pamięci

- Przestrzeń dyskowa
- Moc procesora o Stabilność systemu
- Odporność na zawieszanie się systemu
- Czas pracy bez konieczności ponownego uruchamiania MS

o Możliwość tworzenia clusterów – redundantnych struktur instancji serwera mediów – wpływa na zwiększenie mocy obliczeniowej MS oraz zabezpieczenie przed niedostępnością systemu

- Parametry opisujące wydajność pracy MS

Na podstawie wymienionych powyżej cech serwera mediów, które wpływają na poziom QoS jego pracy, można zdefiniować szereg parametrów, poprzez które opisuje się ten poziom.:

- Wydajność i pojemność MS

o Maksymalna ilość połączeń/sesji obsługiwanych jednocześnie przez MS

- Przez sesję RTP z terminalem końcowym użytkownika i wykonywanie wszelkich operacji na strumieniach a/v na potrzeby tego połączenia
- Można rozpatrywać sesje różnego typu (np. maksymalna ilość sesji z transkodowaniem pomiędzy kodekami określonych typów, bez transkodowania etc).

o Maksymalna ilość CAPS (Call Attempts Per Second) – maksymalna ilość obsługiwanych wywołań SIP przesyłanych do MS w ciągu 1 s.

o Maksymalna ilość obsługiwanych BHCA (Busy Hour Call Attempts) – wywołań SIP w godzinach największego ruchu w sieci

o Maksymalny czas nawiązywania jednego połączenia (ustanawiania sesji SIP)

o Maksymalna ilość obsługiwanych jednocześnie sesji RTP

o Maksymalna ilość obsługiwanych jednocześnie konferencji – tu konferencję należy rozumieć jako instancję miksera

o Maksymalna ilość użytkowników w ramach jednej konferencji –

tu ilość użytkowników należy rozumieć jako ilość źródeł strumieni a/v przesyłanych do/z miksera (z każdego źródła mogą pochodzić maksymalnie 2 strumienie a/v)

o Opóźnienie (w ms) pomiędzy odbieraniem a przesyłaniem strumienia (np. przy transkodowaniu strumieni pomiędzy terminalami A i B – strumień odbierany od A jest przetwarzany i przesyłany do B)

o Procent wykorzystania zasobów fizycznych maszyny (mocy procesora, pamięci operacyjnej przestrzeni dyskowej) podczas różnych operacji (np. obsługi połączeń konferencyjnych, transkodowanie etc).

o Przepustowość (w Mbps) interfejsów sieciowych serwera mediów służących do przesyłania strumieni multimedialnych

• Dostępność MS

o High Availability – parametr określający dostępność systemu, rozumianą jako dostępność dla użytkownika i/lub dla systemów z nim współpracujących. Serwer mediów jest zaliczany do systemów o wysokiej dostępności. Dla takich systemów wartość high availability wyraża się zazwyczaj w postaci liczby procentów opisywanej liczbą wchodzących w jego skład cyfr 9^[3]:

- 9% = niedostępność systemu przez 43.8 min/miesiąc lub 8.76 godzin/rok („trzy dziewiątki”)
- 99% = niedostępność systemu przez 4.38 min/miesiąc lub 52.6 min/rok („cztery dziewiątki „)
- 999% = niedostępność systemu przez 0.44 min/miesiąc lub 5.26 min/rok („pięć dziewiątek „)

o MTBF (Mean Time Between Failures) – maksymalny czas bezawaryjnej pracy systemu bez konieczności jego ponownego uruchamiania

o MTTR (Mean Time To Repair) – maksymalny czas potrzebny na naprawę systemu po wystąpieniu awarii

o Maksymalny czas trwania restartu systemu od wyłączenia go do chwili przywrócenia konfiguracji sprzed wyłączenia

o Maksymalny czas na uaktualnienie (upgrade)

- Oprogramowania MS
- Konfiguracji sprzętowej MS

o Szacunkowa częstotliwość niezbędnych aktualizacji oprogramowania/ konfiguracji sprzętowej MS • Parametry sprzętowe MS

o Ilość pamięci operacyjnej, przestrzeni dyskowej, wydajność procesora o Ilość kart rozszerzeń

- Wspomagających przetwarzanie sygnałów
- Zawierających interfejsy sieciowe

o Miara wydajności jednostki centralnej (CPU) maszyny

- Liczba MIPS (Milion Instructions Per Seconds); określa liczbę milionów operacji stałoprzecinkowych wykonywanych przez CPU w ciągu 1 sekundy^[4]
- Liczba FLOPS (Floating Point Operations Per Second) – liczba operacji zmiennoprzecinkowych wykonywanych przez CPU w ciągu 1 sekundy.

Należy podkreślić, iż praktyka rynkowa pokazuje, że znacznie bardziej efektywna jest implementacja MS w postaci odrębnej maszyny niż w postaci aplikacji umieszczanej na różnego typu serwerach sprzętowych. Przetwarzanie sygnałów, a zwłaszcza transkodowanie, pochłania bowiem dużo mocy obliczeniowej. Operacje te są przeprowadzane bardziej wydajnie i zużywają mniej zasobów w przypadku sprzętowej implementacji serwera mediów, zwykle przy wykorzystaniu kart sygnałowych z procesorami DSP. Wydajność spada dla programowych implementacji algorytmów przetwarzania sygnałów. Możliwe jest też podejście „mieszane” – tzn. programowa realizacja MS pracująca na serwerze i wykorzystująca zainstalowane w nim karty z procesorami DSP.

---

^[1] Tutaj: nadmiarowość w stosunku do tego co konieczne celem

zmniejszenia prawdopodobieństwa awarii Media Servera w sieci. Serwery z aplikacją MS lub maszyny, które są realizacją MS, są duplikowane i w razie awarii któregoś z nich (lub silnego obciążenia) zadania przejmuje następny. Taka redundantna struktura (cluster) jest przez sieć „widziana” jako jeden Media Server. Algorytmy współdzielenia/przejmowania pracy przez instancje MS w ramach clustera zależą od implementacji i nie są przedmiotem standaryzacji.

[2] Poziom jakości usług świadczonych dla klienta jest określany zwykle w dokumencie SLA – Service Level Agreement

[3] Określanie wartości High Availability jest oparte o dokładne pomiary czasu dostępności danego systemu wykonane z wykorzystaniem niezawodnych narzędzi, jak i przy udziale osób oraz o szacunkowe obliczenia matematyczne. Ostateczna wartość parametru określa dostępność z punktu widzenia użytkownika (administratora systemu) jak i sieci (system może być bowiem dostępny dla administratora ale niedostępny w sieci i odwrotnie).

[4] Zamiennie wielkość ta określana jest terminem MOPS (Million Operations Per Second) – milion operacji na sekundę

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Idea wolności według F.A. von

Hayeka

Friedrich August von Hayek (1889-1992) był austriackim ekonomista i filozofem politycznym. Wraz z Gunnarem Myrdalem otrzymał Nagrodę Nobla w dziedzinie ekonomii w 1974 roku. Hayek niewątpliwie wywarł przemożny wpływ na przebieg debat z zakresu ekonomii i filozofii polityki w ostatnich trzydziestu latach, przywracając znaczenie podstawowym pojęciom i problemom klasycznego liberalizmu i nadając ponownie siłę jego argumentom. Do najważniejszych jego prac zalicza się: Geldtheorie und Konjunkturtheorie (1929), The Pure Theory of Capital (1941), The Counter-Revolution of Science (1952), Law, Legislation and Liberty (1971) oraz trzy dzieła, które zostaną przeze mnie omówione w poniższym rozdziale: Zgubna pycha rozumu. O błędach socjalizmu. (1988), Droga do zniewolenia (1944) oraz Konstytucja wolności (1960). Droga do zniewolenia jest najśłynniejszą książką Hayeka. Wydana w 1944 roku przyniosła mu międzynarodową sławę. Zawarte w niej twierdzenia i myśli autora w sposób jasny i przekonujący pokazują, że wszelki socjalizm prowadzi nieuchronnie do utraty wolności i stanowi historyczne źródło totalitaryzmu. Można powiedzieć, że Hayek ostrzega świat przed tyranią grożącą naszej cywilizacji i pokazuje też co stanowi źródło niebezpieczeństwa, i jak można tego uniknąć.

Friedrich August von Hayek w dziele pt. Konstytucja wolności odpowiada na pytania czym jest wolność, jakie są jej definicje. Autor wymienia jakie rodzaje wolności możemy wyróżnić. Co jest powodem tego, że wolność jest wzmocniana, a co sprawia, że wolność słabnie i zostaje niszczone. Książka Hayeka wskazuje, że wolność jest fundamentalnym elementem każdego rozwiniętego państwa, każdej cywilizacji.

Według Hayeka „(...) wolność oznacza brak szczególnej przeszkody – przymusu ze strony innych ludzi, (...) wolność i odpowiedzialność są nierozdzielne (...)”. Hayeka spośród innych myślicieli wyróżnia to, że oprócz stawiania tez i formułowania

definicji autor Konstytucji wolności wskazuje jakie niebezpieczeństwa może spowodować wspomniana wolność: „(,..) być wolnym, może oznaczać przymieranie głodem, popełnianie drogo kosztujących błędów czy ponoszenie śmiertelnego ryzyka” Mimo to, niebezpieczeństwa związane z brakiem wolności są nieporównywalnie groźniejsze i mogą wyrządzić nieodwracalne szkody: „Społeczeństwu, w którym wszyscy zmuszeni są służyć tym samym ideom, a inaczej myślącym nie wolno kierować się innymi grozi upadek”. Wg filozofa państwo opiekuńcze zabija wolność a jakiegokolwiek próby wyrównywania przez rząd państwowy, nierówności materialnych wśród obywateli poprzez redystrybucję dochodu narodowego prowadzi do ograniczenia postępu i powoduje stagnacja gospodarczą a także cywilizacyjną. [\[1\]](#)

Hayek przez całe swoje życie poświęcał wiele uwagi wolności, którą uznawał za podstawową wartość ludzką. To dzięki niej jest możliwe funkcjonowanie wolnokonkurencyjnej gospodarki. Austriacki ekonomista opisywał pojęcie wolności w różnych aspektach. Mówił o wolności ekonomicznej, gospodarczej, indywidualnej, intelektualnej, wolności słowa, jednostki, czy też wolności osobistej. „Osoba wolna nie jest poddana arbitralnemu przymusowi(...)”. [\[2\]](#)

Oczywiście autor powyższego stwierdzenia zdawał sobie sprawę z tego, że w społeczeństwie ochrona przed takim przymusem wymaga tego, aby nałożyć na nie pewne ograniczenia. Dlatego też Hayek dochodzi do wniosku, że wolność liberalna jest wolnością w granicach prawa, co odróżnia ją w ten sposób od wolności anarchicznej. Żyjąc w społeczeństwie, całkowite wyeliminowanie przymusu nie jest możliwe. Jest tylko możliwe aby ograniczyć go do „(...) minimum koniecznego dla uniemożliwienia jednostkom czy grupom arbitralnego stosowania przymusu wobec innych”.

W Drodze do zniewolenia Hayek drobiazgowo analizuje wszystkie metody, które posłużyły i mogą w przyszłości posłużyć zapanowaniu nad ludzkimi umysłami i zniszczyć wolność

całkowicie lub poważnie jej zagrozić. Książka ta powstała w roku 1944, kiedy Europa dopiero miała się zmierzyć z socjalizmem. Hayek zgadzając się z Peterem Druckerem, powtarza jego słowa: „Zupełny upadek wiary w możliwość osiągnięcia wolności i równości dzięki marksizmowi – pisze Peter Drucker – zmusił Rosję do przejścia tej samej drogi ku totalitarnemu, często negatywnemu, nie opartemu na zasadach ekonomii społeczeństwu niewoli i nierówności, jaką kroczą Niemcy. Rzecz nie w tym, by komunizm i faszyzm były z istoty tym samym. Faszyzm jest stadium osiąganym wówczas, gdy komunizm okazał się iluzją, a stało się tak zarówno w stalinowskiej Rosji, jak i w przedhitlerowskich Niemczech”.^[3] „(...)Nieograniczona wolność planisty czynienia ze społeczeństwem, co mu się żywnie podoba; a świat wciąż walczy, i to w sensie dosłownym, z nazizmem, w którym znaczenie słowa wolność zostało wypaczone przez długi szereg niemieckich filozofów, podobnie jak sprawiedliwość, prawo, uprawnienie, równość. Podobny zabieg i w niemniejszym stopniu został przeprowadzony przez wielu spośród teoretyków socjalizmu”.^[4]

W powyższych cytatach widzimy jak pojęcie wolności tak samo jak inne wartości, zostają wypaczone. Ludzi można przecież zmanipulować i przekonać, że uznawane przez nich dotąd wartości to te same wartości lecz inaczej rozumiane. Taka zmiana znaczenia słów, które służą opisowi sytuacji politycznej według Hayeka jest normalna i występuje ciągle. Zjawisko to służy temu aby skłonić ludzi do posłuszeństwa, a każde działanie prowadzone przez rząd nie może podlegać żadnej krytyce. Hayek przedstawia to w ten sposób: „oficjalna doktryna, której wyznawanie musi zostać narzucone, będzie, zatem obejmować wszystkie poglądy odnośnie faktów”.^[5] W ten sposób wolność zostaje zniszczona poprzez wykorzystanie każdego możliwego środka tj. prasy, telewizji, szkolnictwa, które jest zmuszone do szerzenia doktryny i teorii zgodnie z wola władzy. Jak Hayek wskazuje media to „czwarta władza w rękach reżimu” wprost stworzona do szerzenia propagandy,

prania mózgów, dzięki której można kontrolować całe masy ludzi.

Hayek swoje zainteresowania kierował ku wolności, prawdzie o niej i o jej naturze. Wykazał się przenikliwością i ogromną wiedzą o systemach totalitarnych, które były mu znane.

Innym obszarem badawczym dla Hayeka było pojęcie i koncepcja praworządności, która broni indywidualnej wolności. Jego zdaniem praworządność to polityczny ideał określający czym powinno być prawo.^[6] Hayek pojmuje praworządność jako regulację zachowania, przez ogólne reguły, które w ten sam sposób stosują się do wszystkich. Konkretne polecenie poddaje człowieka woli innej osoby i w ten sposób pozbawia go wolności. Z drugiej strony, ogólne reguły przypominają trochę prawa przyrody, ponieważ charakteryzują stałe cechy środowiska, które trzeba brać pod uwagę, planując swoje działania. Filozof pisze: „Istnieje niewielka różnica pomiędzy wiedzą, że jeśli rozpalimy ognisko na podłodze naszego salonu, to spalimy dom, a wiedzą, że jeśli podpalamy dom sąsiada, to pójdziemy do więzienia.”^{[7] [8]}

Widzimy, że przestrzegając pewnych ogólnych reguł, wykorzystujemy ogólną wiedzę o przeszkodach występujących w naszym otoczeniu, by prowadzić życie wyznaczone przez nasze własne cele, a nie przez żądania innej osoby. I nawet jeśli nie da się uniknąć przeszkód postawionych na naszej drodze poprzez te ogólne zasady, to powinniśmy zauważyć, że można je przewidzieć i niekoniecznie są one kierowane przeciwko konkretnym jednostkom. Dlatego możemy u Hayeka przeczytać, że tracą one „zło, charakterystyczne dla przymusu”.^[9] Nic nie zdoła obronić wolności, jeśli będzie się mówić tylko o przestrzeganiu ogólnych reguł bez powoływania się na ich treść. Wspomniane ogólne reguły mogą stosować się w odmienny sposób do różnych klas osób lub działań, ze względu na pewne ich ogólne własności. Z kolei jeśli się dyskryminuje pewne grupy na podstawie moralnie nieistotnych cech, to wolności

członków tych grup podlegają niesprawiedliwym ograniczeniom.^[10]

Hayek twierdzi, że można zaakceptować rozróżnienia przeprowadzane przez prawo: „jeśli zarówno członkowie grupy, jak i ludzie pozostający poza jej obrębem uznają je za usprawiedliwione”^[11]. Oczywiście można sobie wyobrazić reguły, które poważnie ograniczają wolność pomimo tego, że są ogólne i stosują się w równej mierze do każdego człowieka. W rzeczywistości jednak taka sytuacja jest mało prawdopodobna, ponieważ wymagania lub zakazy, wypływające z tych reguł dotyczą wszystkich bez wyjątku, również samych prawodawców.^[12]

W koncepcji praworządności Hayeka doszukiwano się silnej, kantowskiej zasady uniwersalizmu, która wymaga bezstronnego rozważenia interesów wszystkich.^[13] W tym momencie widzimy, że koncepcja Hayeka wykracza poza wymóg bezstronnego stosowania systemu ogólnych i abstrakcyjnych reguł. Jeśli opieramy praworządność tylko na takim systemie reguł, to jej zalety mają bardziej ograniczony charakter, niż usiłuje nam dać do zrozumienia Hayek. Zdecydowanie sama wolność nie wystarczy do zapewnienia prawdziwej sprawiedliwości, lecz nie powinno się jej też uznawać za niepotrzebną przeszkodę na drodze do prawdziwej sprawiedliwości. W liberalnej i demokratycznej politycznej kulturze, praworządność stwarza ważne mechanizmy, broniąc nas przed entuzjazmem ludzi, którzy dążą do prawdziwej sprawiedliwości.^[14]

Współcześni liberałowie uznają potrzebę sprawiedliwości, w tym sprawiedliwej dystrybucji własności i dostępu do zasobów za wyzwanie wobec rosnących nierówności materialnych, które podważają równość obywateli i zabezpieczają partykularne interesy jednostkowe i grupowe w ramach całego społeczeństwa.^[15] Współczesny liberalizm polityczny łączy zatem troskę o równe prawa podstawowe z wymogiem równego dostępu do podstawowego zestawu zasobów ekonomicznych. Z kolei Hayek całkowicie odrzucił projekt współczesnych liberalnych teorii

sprawiedliwości dystrybucyjnej. W swojej pracy Droga do zniewolenia krytykował możliwość funkcjonowania gospodarki planowej, koncepcję państwa dobrobytu czy też nacjonalizację.

Stwierdził, iż rynki niepodlegające regulacji ze strony państwa wraz z prawem własności stanowią najskuteczniejsze i najwydajniejsze narzędzia organizowania społeczeństwa. Hayek wysunął również twierdzenie, które spotkało się z ostrym sprzeciwem, . Twierdził, że cała idea sprawiedliwości społecznej opiera się na nieporozumieniu. Jego zdaniem Rawls czy Barry popełniają zasadniczy błąd polegający na założeniu istnienia takiego społeczeństwa, które można obarczyć odpowiedzialnością za powszechną dystrybucję władzy i zasobów. Zdaniem Hayeka społeczeństwo nie jest bytem, któremu można by przypisać moc sprawczą. Ponadto filozof wskazuje, że błędem wszystkim teorii idealistycznych i totalitarnych państwa, jest to, że ujmują one społeczeństwo jako pojedynczy byt obdarzony własną wolą. Społeczeństwo stanowi, zdaniem Hayeka, zbiór jednostek posiadających odmienne pragnienia a niesprawiedliwość społeczna jest pojęciem nieścislej. ^[16] Ogólny wzorzec wartości wraz ze zróżnicowaniem dochodów między najbogatszymi a najbiedniejszymi nie jest rezultatem jakiejś społecznej decyzji czy aktu woli. Według Hayeka stanowi on raczej sumę niezliczonych niezależnych decyzji podejmowanych przez jednostki dążące do realizacji swych interesów.

---

[1] von Hayek, Konstytucja wolności, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007

[2] tamże, s.44

[3] tamże, s.

[4] von Hayek, Droga do zniewolenia, Wydawnictwo ARCANA, Kraków 2009, s. 41

[\[4\]](#) tamże, s.174

[\[5\]](#) tamże. 44

[\[6\]](#) R. E. Goodin, P. Pettit, Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej, tłum. C. Cieśliński, M. Poręba, Książka i Wiedza, Warszawa 1998, s. 515

[\[7\]](#) tamże, s.516

[\[8\]](#) F. von Hayek Konstytucja ..., opr. cyt. s. 153

[\[9\]](#) tamże, s. 143

[\[10\]](#) R.E. Goodin, P.Pettit, Przewodnik..., opr. cyt. s. 516

[\[11\]](#) F. von Hayek Konstytucja ..., opr. cyt. s. 154

[\[12\]](#) R.E. Goodin, P.Pettit, Przewodnik..., opr. cyt. s. 516

[\[13\]](#) J.Gray, Hayek on Liberty, Oxford: Blackwell, 1984, s. 61-71

[\[14\]](#) R.E. Goodin, P.Pettit, Przewodnik..., opr. cyt. s. 517

[15] Kelly, Liberalizm, tłum. S. Królak, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2007, s. 99

[\[16\]](#) tamże, s. 101

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

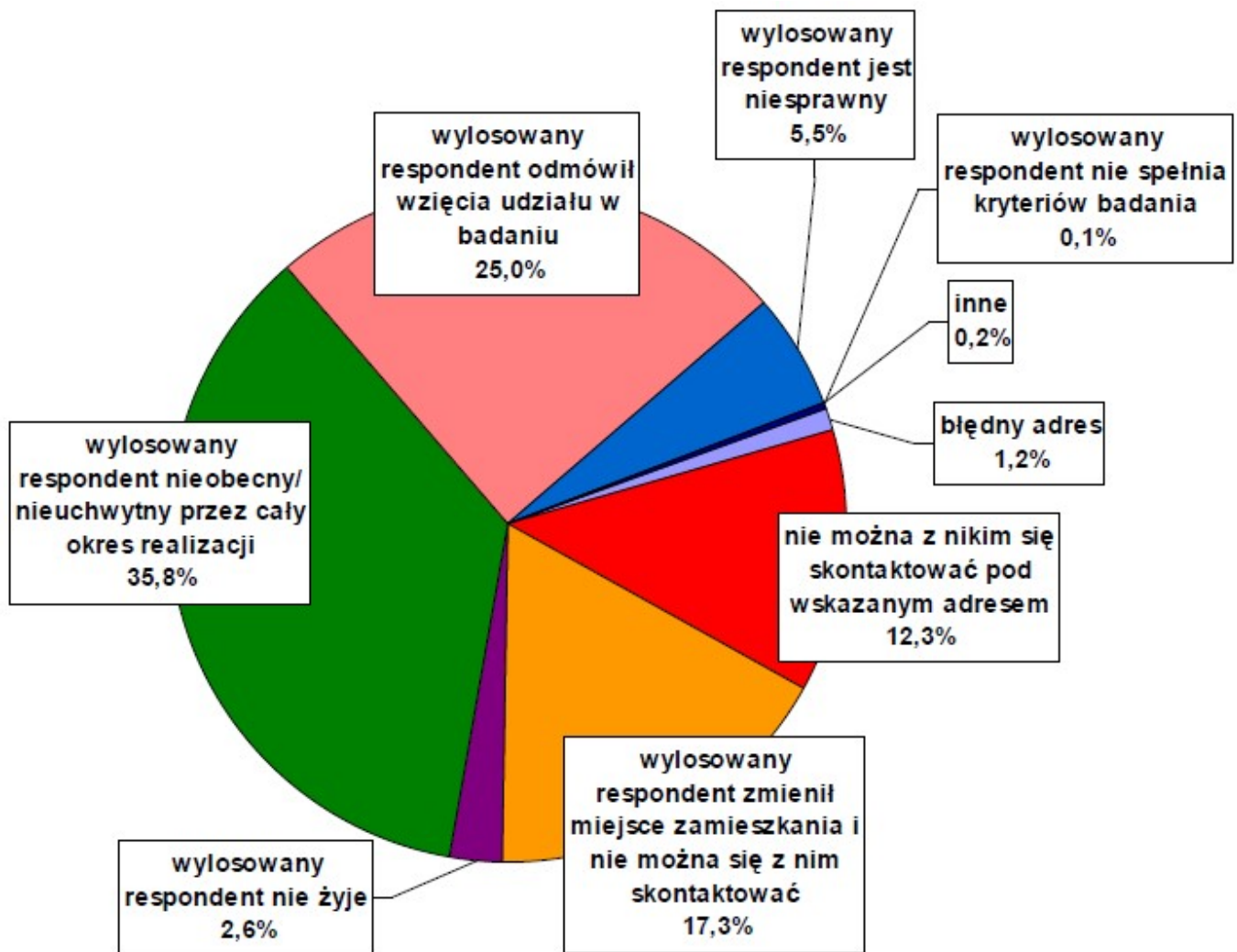

Przyczyny niedostępności jednostek badania

Karty realizacji z badania „Aktualne problemy i wydarzenia” dostarczają użytecznej informacji na temat przyczyn niezrealizowania wywiadu. Wiedza taka przydatna jest z kilku powodów. Po pierwsze, znajomość przyczyn niedostępności sprawia, że jesteśmy w stanie podjąć kroki w celu przeciwdziałania występowaniu tych przyczyn lub zwiększenia skuteczności ankietatorów. Po drugie, informacje takie dają możliwość częściowego oszacowania, na ile niedostępność respondentów w danym badaniu może być kwestią losową, a na ile ubytki w próbie mogą mieć charakter systematyczny. Po trzecie, wiedza o przyczynach niezrealizowania wywiadu daje podstawę do hipotetyzowania na temat źródeł niedostępności. Bowiem za przyczyną niedostępności w sensie, o jakim mowa w kartach realizacji badania kryją się głębsze przyczyny psychologiczne i socjologiczne niedostępności respondentów. Przyczyny te są zazwyczaj niedostępne w zwykłym badaniu. Wszystkie te kwestie są istotne i zostaną poruszone w dalszych częściach pracy.

W tabeli 3.1.2.1 wymienione zostały przyczyny niezrealizowania wywiadu zamieszczone na kartach realizacji badania. Zanim przejdziemy do dalszych rozważań, warto przyjrzeć się każdej z tych przyczyn z osobna, aby sprecyzować, co one oznaczają, jakie mają konsekwencje i kiedy mogą wystąpić. Rysunek 3.3.1 zawiera udział poszczególnych przyczyn w zbiorze 9 029 jednostek niedostępnych:

Rysunek 3.3.1 Przyczyny niezrealizowania wywiadów w badaniach „Aktualne problemy i wydarzenia” w 2005 roku.

1. Błędny adres (tzn. wskazany w próbie adres nie istnieje, bądź pod wskazanym adresem nie ma lokalu mieszkalnego, bądź lokal znajdujący się pod wskazanym adresem jest przez nikogo niezamieszkały – tzw. pustostan). Jest to sytuacja, w której nie dochodzi do kontaktu z respondentem ze względu na wystąpienie błędu w operacji losowania. Obecnie udział tej kategorii to nieco ponad 1%. Udział ten jest stosunkowo niski dzięki uaktualnieniu bazy danych PESEL w trakcie ostatniego spisu powszechnego przeprowadzonego w 2002 roku. Przed spisem baza danych nie była na taką skalę uaktualniana od poprzedniego spisu z 1987 roku, co powodowało, iż udział kategorii „błędnych adresów” dochodził nawet do 10% (Grzeszkiewicz-Radułska 2001).

Konsekwencją występowania w próbie kategorii błędnych adresów

są trwałe i nieodwracalne ubytki z próby. 0 ile bowiem w przypadku większości innych przyczyn możliwe jest przy zwiększonym wysiłku ze strony ankietera uzyskanie wywiadu, o tyle respondenci spod błędnych adresów są w zasadzie nie do zbadania.

2. Pod wskazanym w próbie adresem nie można z nikim się skontaktować – nikogo nie zastano przez cały okres realizacji badania. Ankieter w sytuacji, w której nie może zastać nikogo pod wskazanym adresem, powinien wracać tam kilkakrotnie w różnych porach dnia i spróbować zastać domowników. Jeżeli pod danym adresem nikt nie odpowiada, powinien także zasięgnąć informacji u sąsiadów odnośnie tego, czy pod wskazanym adresem w ogóle ktoś mieszka, a jeśli tak, to kiedy można go zastać. W praktyce jednak ankieterzy dość często szybko rezygnują z ponawiania wizyt pod takim adresem, zwłaszcza w różnych porach dnia.

Udział tej kategorii w ogóle jednostek niedostępnych wynosi 12%. Z pewnością w przypadku części spośród sytuacji nieobecności kogokolwiek pod wskazanym adresem przy determinacji ze strony ankietera udałoby się uzyskać wywiad z wylosowanym respondentem. W przypadku badania „Aktualne problemy i wydarzenia” jednostki te pozostają niestety ostatecznie ubytkami również ze względu na krótki czas realizacji badania, który nie pozwala na zbyt wiele wizyt ankietera pod danym adresem.

3. Wylosowany respondent zmienił miejsce zamieszkania i nie można się z nim skontaktować. Przyczyna ta częściowo związana jest, podobnie jak błędne adresy, z dezaktualizacją operatu losowania – gdy respondent przeprowadza się i fakt ten nie zostaje zarejestrowany w odpowiedniej bazie. Teoretycznie w przypadku zmiany miejsca zamieszkania respondenta, ankieter powinien ustalić obecny adres osoby i przeprowadzić wywiad. Rzadko jednak sytuacja taka ma miejsce. Jeśli respondent

przeprowadza się daleko, jest praktycznie niemożliwe, aby ankieter ustaliwszy nowy adres zrealizował badanie. Taka nierzetelność wynika przede wszystkim z dużych kosztów dojazdu do innego miejsca zamieszkania. Dlatego pokusa zaznaczenia, iż z respondentem nie można się skontaktować, jest w takich sytuacjach znaczna. Dodatkowo w przypadku badań o krótkim czasie realizacji, do których należy badanie „Aktualne problemy i wydarzenia”, raczej nie opłaca się uzyskiwanie wywiadu, jeśli respondent wyprowadził się daleko, ponieważ może to się odbyć kosztem nieuzyskania innych wywiadów w okolicy. W kategorii „zmiany miejsca zamieszkania i braku możliwości kontaktu” mieści się część ukrytych odmów. Jeśli respondent nie chce brać udziału w badaniu, może okłamać ankietera, iż osoba wylosowana do próby pod danym adresem nie mieszka.

Udział tej kategorii wśród przyczyn niezrealizowania wywiadu jest znaczny i wynosi ponad 17%. Przynajmniej częściowo jej liczebność można zmniejszyć wydłużając czas realizacji badania i zachęcając ankieterów do uzyskiwania wywiadów od respondentów, którzy zmienili adres zamieszkania.

4. Wylosowany respondent nie żyje. Kategoria ta, podobnie jak pierwsza i trzecia, związana jest z dezaktualizacją operatu losowania. Próby do badań losowane są z pewnym wyprzedzeniem, np. raz na rok lub na raz na kilka fal badania. Dlatego też ruch naturalny ludności związany ze zgonami ma istotny wpływ na aktualność prób – część wylosowanych do badania respondentów umiera przed rozpoczęciem badania. Taka sytuacja ma miejsce głównie w przypadku najstarszych respondentów, choć zdarzają się też przypadki losowe, gdy umiera młodszy respondent.

Udział tej przyczyny niezrealizowania wywiadu w skali roku wynosi 2,6%. W początkowych falach wynosi on około 1,5%, potem stopniowo wzrasta, aby z końcem roku osiągnąć 3,7%. To dobra ilustracja procesu dezaktualizacji operatu losowania.

Jedyną możliwością redukcji liczebności tej kategorii jest stałe uaktualnianie operatu i wystrzeganie się losowania „na zapas”.

5. Wylosowany respondent nieobecny/ nieuchwytny przez cały okres realizacji badania. To najliczniejsza spośród wszystkich kategorii. Z powodu tymczasowej nieobecności w okresie realizacji badania nie dochodzi do skutku nieco więcej niż jeden na trzy niezrealizowane wywiady (35%). Kategoria ta jest bardzo pojemna. Zaklasyfikowane do niej zostaną zarówno krótkie wyjazdy respondentów, np. urlopy lub delegacje, jak i nieobecności długotrwałe – wyjazdy na studia do innej miejscowości, pobyt w wojsku lub w zakładzie karnym, wyjazd do pracy za granicę i inne tego typu przyczyny. Czasem także zdarza się, że respondent nie wyjechał, ale akurat w trakcie realizacji badania ciężko zastać go w domu – na przykład z racji późnych lub długich godzin pracy.

Nieobecność lub nieuchwytność przez cały okres realizacji badania może być też formą ukrytej odmowy udziału w badaniu – unikiem stosowanym przez mniej asertywnych respondentów. Zdarza się również, że taka nieobecność pojawia się z winy ankietera, który nie ponawia kontaktów pod wskazanym adresem w różnych porach dnia. Udział tej przyczyny niezrealizowania wywiadu wśród ogółu przyczyn zwiększa się zwłaszcza w miesiącach wakacyjnych – z racji urlopów oraz wakacyjnych wyjazdów do pracy.

Nie tylko w badaniach „Aktualne problemy i wydarzenia” kategoria tymczasowej nieobecności stanowi problem. W wielu projektach badawczych realizowanych na całym świecie jest to zawsze, obok odmów, najważniejsza przyczyna ubytków z próby (Stoop 2005). Szacuje się, iż możliwe jest zmniejszenie liczebności tej kategorii poprzez odpowiednie zmotywowanie ankieterów do ponawiania kontaktów oraz poprzez wydłużenie okresu realizacji badań. Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” jest szczególnie narażone na niedostępność

związaną z krótkim okresem realizacji, stąd duży udział tej kategorii wśród przyczyn niezrealizowania wywiadu.

6. Wylosowany respondent odmówił wzięcia udziału w badaniu (z różnych powodów: niechęć, brak czasu, obawa itp.). Odmowy udziału w badaniu są drugą, obok nieobecności przez cały okres realizacji badania, najczęstszą przyczyną niezrealizowania wywiadów – stanowią jedną czwartą wszystkich przypadków niedostępności.

Niestety w większości przypadków nie jest znany powód odmowy, choć wiedza ta byłaby przydatna przy projektowaniu metodologii badań oraz przy próbach konwersji odmów.

Możliwe jest bowiem takie dopasowanie strategii dotarcia do respondenta, aby przekonać go do udziału w badaniu. Doświadczony ankieter, który jest w stanie rozpoznać „typ odmawiającego”, z którym ma do czynienia, jest w stanie używając odpowiednich argumentów nakłonić go do wywiadu. Z badań Sztabińskiego wynika, że u podłoża odmowy udziału w badaniu leży zazwyczaj tylko jeden powód – szybka jego identyfikacja i dobranie odpowiedniej strategii może zamienić odmowę w zgodę na przeprowadzenie badania (Sztabiński 2006).

Konwersji podlegać mogą odmowy, których przyczyna jest „sytuacyjna” – wynika z czynników losowych, np. braku czasu w danej chwili, kłopotów rodzinnych. Niemożliwe lub prawie niemożliwe do odwrócenia są natomiast odmowy wynikające z poczucia naruszenia prywatności, niechęci do badań lub wcześniejszych złych doświadczeń. Co gorsza, właśnie te trudne do konwersji odmowy wynikają głównie z przyczyn nielosowych i mogą powodować wypaczenia wyników (Sztabiński 2006).

Zmniejszenie liczebności kategorii odmów można osiągnąć poprzez stworzenie odpowiedniego systemu zachęt dla respondentów – zarówno materialnych jak i niematerialnych (np. podkreślanie wartości badań, podnoszenie prestiżu badań). Ponadto ważne jest też, aby ankieterzy nie traktowali każdej

odmowy jako ostatecznej i podejmowali próby konwersji, które, jak wiemy z innych badań oraz audytu sieci ankieterskich, mogą być skuteczne przy odpowiednio dobranej strategii (Stoop 2005).

Niestety również tutaj ujawnia się wrażliwość czasowa badania „Aktualne problemy i wydarzenia” – w trakcie tylko jednego tygodnia realizacji ankietarowi trudno jest powracać kilkakrotnie pod wskazany adres próbując nakłonić odmawiającego respondenta do badania. Ponadto można tutaj dostrzec problem innej natury. Ponawianie kontaktu i próby konwersji odmowy mogą, zamiast pożądanego, wywołać odwrotny skutek – respondent zniechęci się jeszcze bardziej do danego badania i do badań w ogólności. Ewentualna nachalność ankietera w sytuacji ponownych kontaktów może wzbudzić gniew, jeśli ankietar nie ma doświadczenia i „dobrego podejścia” do trudnych respondentów.

Pojawia się też trudna do rozstrzygnięcia kwestia, kiedy odmowę należy uznać za ostateczną i oznaczyć respondenta jako niedostępnego. Duża liczebność kategorii odmów wskazuje, iż ankietarzy zbyt łatwo taką decyzję podejmują, choć z drugiej strony nie należy przecież wracać pod dany adres w nieskończoność.

7. Wylosowany respondent jest niesprawny w stopniu uniemożliwiającym przeprowadzenie wywiadu (ciężko chory, nietrzeźwy itp.). Kategoria niesprawności jest w swym charakterze podobna do kategorii nieobecności w okresie realizacji badania. Jej udział wśród przyczyn niedostępności wynosi 5,5%. Mieszczą się w niej wszystkie przypadki, w których ankietarowi udało się skontaktować z respondentem, ale nie mógł zrealizować badania ze względu na niedyspozycję osoby wylosowanej do badania. Za taką niedyspozycję uważa się stan nietrzeźwości, ale także ciężką chorobę, kalectwo lub niepełnosprawność (np. głuchotę, autyzm) uniemożliwiające udział w badaniu.

Część spośród przypadków niesprawności respondentów jest możliwa do odwrócenia. Podobnie jednak, jak we wcześniej omawianych przypadkach, ankieterzy rzadko ponawiają kontakt z respondentem uznanym za niesprawnego – zwłaszcza w badaniach o krótkim terminie realizacji. Niezbyt ciężka choroba, nietrzeźwość i inne tymczasowe przyczyny dają jednak szansę, iż w późniejszym terminie respondent będzie w stanie udzielić wywiadu. Tutaj, podobnie jak w przypadku odmów, bardzo ważna jest decyzja, kiedy niesprawność respondenta uznać za ostateczną i nieodwracalną.

8. Wylosowany respondent nie spełnia kryteriów badania. Udział tej kategorii wśród ogółu przyczyn niezrealizowania wywiadu jest bardzo niski (0,1%). Pojawienie się tej przyczyny oznacza, że w operacji losowania wystąpił błąd. Niespełnienie kryteriów badania związane jest z definicją populacji badanej. W przypadku badań CBOS „Aktualne problemy i wydarzenia” zdarzało się, że respondent wylosowany do badania nie miał ukończonych osiemnastu lat, a zatem nie był członkiem badanej populacji. Można także wyobrazić sobie badanie dorosłych obywateli Polski losowanych z operatu, w którym znaleźli się także obcokrajowcy nieposiadający polskiego obywatelstwa – wówczas tacy respondenci nie będą spełniali kryteriów badania.

Wystąpienie przypadków niespełnienia kryteriów badania jest w zasadzie zawsze związane z błędem – błędem w samej operacji losowania lub błędnym dobraniem operatu.

9. Wywiad nie został zrealizowany z innych powodów. Inne powody to nietypowe sytuacje, które mogą przytrafić się ankieterom. Trudno jednak ocenić, na ile sytuacje takie nie pasują do żadnej z wcześniejszych ośmiu kategorii, a na ile można je jednak do którejś z tych kategorii zaklasyfikować. Zdarzało się bowiem, że w rubryce „Inne powody” opisywane były przypadki jednoznacznie przynależące do którejś z ośmiu kategorii.

Jedną z trudnych do zaklasyfikowania sytuacji, która czasem pojawiała się w rubryce „Inne powody” była sytuacja, w której respondent zgadzał się na udział w badaniu, i niekiedy wywiad nawet był rozpoczęty, ale w trakcie jego trwania ankieter był wypraszany – mniej lub bardziej uprzejmie i nie mógł dokończyć badania. Podobna sytuacja miała miejsce, gdy osoba trzecia nie chciała dopuścić do kontaktu ankietera z właściwym respondentem wbrew woli tego ostatniego. Spośród opisanych przez ankieterów sytuacji przytoczę dwie najbardziej typowe. W pierwszej z nich to mąż lub ojciec przerywa wywiad lub uniemożliwia kontakt z żoną lub córką i wyrzuca ankietera. W drugiej sytuacji, występującej zwłaszcza w okresie matur i egzaminów, to rodzic nie chce dopuścić ankietera do młodego respondenta, który właśnie się uczy.

Trudno ocenić częstotliwość występowania powyższych przypadków, ponieważ prawdopodobnie część ankieterów próbowała zaklasyfikować je do jednej z ośmiu przyczyn i fakt ten został zagubiony. Jest jednak bardzo trudną sprawą zdecydowanie, do jakiej kategorii powyżej opisane sytuacje przynależą. Nie są one bowiem bezpośrednimi odmowami, nie są także spowodowane nieobecnością lub niesprawnością respondentów. Stanowią raczej odrębną kategorię uniemożliwienia kontaktu z respondentem przez osoby trzecie.

Sytuacje takie z pewnością nie mają charakteru losowego i spowodowane przez nie ubytki mogą powodować błędy systematyczne w danych. Jednak udział kategorii „Inne powody” jest bardzo niewielki (0,2%), mimo iż odsetek ten może być niedoszacowany ze względu na prawdopodobne próby zaklasyfikowania takich sytuacji do jednej z ośmiu podstawowych kategorii. Dlatego też z punktu widzenia samego badania nie jest to bardzo istotna przyczyna niezrealizowania wywiadu.

W najbardziej sprzyjającej badaniom sytuacji wszystkie przyczyny niezrealizowania wywiadu wynikałyby z czynników losowych. Nawet odmowy mogłyby wówczas wynikać jedynie z

losowych czynników sytuacyjnych i nie prowadzi do błędów systematycznych. Niestety w praktyce, w związku ze zjawiskami, na które badacz rzadko ma wpływ, większość z tych przyczyn może mieć, przynajmniej w części, nielosowy charakter.

Wydaje się, iż najsilniej na wystąpienie systematycznych błędów narażają nas odmowa, niesprawność oraz nieobecność respondenta (nieobecność kogokolwiek pod wskazanym adresem oraz nieobecność przez cały okres realizacji badania). Jest całkiem prawdopodobne, iż ze względu na te przyczyny badaniom wymykają się pewne specyficzne grupy. Z pewnością w badaniu „Aktualne problemy i wydarzenia” nie biorą udziału osoby odbywające służbę wojskową, ponieważ prawdopodobieństwo, że w momencie wizyty ankietera będą przebywać w miejscu zameldowania (np. na przepustce) jest raczej niskie. Podobnych przykładów – studentów zamiejscowych, więźniów, osób wyjeżdżających do pracy etc. – można przytaczać jeszcze wiele. Utrata tych respondentów to ryzyko, z którym w każdym badaniu, zwłaszcza o krótkim terminie realizacji, należy się liczyć. Odmowy oraz ukryte odmowy, jeśli nie wynikają z przyczyn sytuacyjnych, ale u ich podłoża leży negatywna postawa wobec badań – niechęć, obawa, złe doświadczenia, brak sensu etc., również mogą powodować, że tracimy informacje o istotnej z punktu widzenia badania grupie.

O przyczynach niezrealizowania wywiadu powinno także mówić się w kontekście charakterystyk respondentów, które mogą być z przyczynami skorelowane. Zagadnienie to będzie poruszone w dalszej części [tej] pracy [magisterskiej].

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Koonderakond

z pracy magisterskiej na temat Wyborów parlamentarnych w Estonii

Wielu obserwatorów sceny politycznej nie wróżyło zwycięzcy wyborów 1995, blokowi Koond-Erakond Maarahva Ühendus, zbyt długiego żywota. Cztery lata rządów partii zgromadzonych w tej koalicji pokazały aż nadto wyraźnie, że najważniejszym czynnikiem jednoczącym była władza i profity z tego płynące. W tej sytuacji o obliczu programowym kolejnych gabinetów decydował koalicjant, początkowo centrolewicowa Partia Centrum (pierwszy rząd Tiita Vähiego: kwiecień 1995 – październik 1995), potem centroprawicowa Partia Reform (drugi rząd Vähiego: październik 1995-grudzień 1996). Wszystkich uczestników kolejnych konfiguracji rządowych łączyło jedno – wszyscy byli bez wyjątku postkomunistami. Druga połowa kadencji to już mniejszościowe rządy prorynkowej Partii Koalicyjnej i lewicowych partii ludowych (trzeci rząd Vähiego: grudzień 1996 – marzec 1997; gabinet Marta Siimanna: od marca 1997) . Tak więc świetny wynik wyborczy nie przełożył się na skuteczne rządy.

Tymczasem w łonie samego KMÜ dochodziło do coraz poważniejszych starć, przede wszystkim między Koonderakond a najsilniejszą partią ludową – Maarahva Erakond. Programowo zresztą tym pierwszym zawsze bliżej było do np. Reformierakond, a kołchozową nomenklaturę Rüütela kokietował bez przerwy Savisaar (Keskerakond). Pierwsze jednak wysz³o z uk³adu najbardziej w tym gronie prawicowe Zgromadzenie Rolników (Pöllumeste Kogu).

Mimo, że szeregi Partii Koalicyjnej ciągle rosły (1995 – 460 członków, 1999 – 1410 członków), położenie rządu przez nią zdominowanego stawało się coraz gorsze. Notowania

postkomunistów pogorszyła sytuacja gospodarcza (kryzys rosyjski 1998), a latem 1998 prezydent Meri publicznie wyraził brak zaufania do gabinetu Siimanna. Mniejszościowy rząd, w dużej mierze złożony z bezpartyjnych, przetrwać miał tylko dzięki temu, że nikt nie był zainteresowany przedterminowymi wyborami.

Wprowadzenie zmian do ordynacji wyborczej (Koonderakond głosowała przeciw) 17 listopada 1998 pokrzyżowało nieco plany Partii Koalicyjnej i jej mniejszym partnerom – niemożliwe było powtórzenie taktyki z 1995 r., czyli wystawienia koalicyjnej listy wyborczej. Ostatecznie doszło także do zerwania z partią Rüütela, która postanowiła startować samodzielnie, jako sojusznik Keskerakond. Pozostali partnerzy z KMÜ- Maaliit i EPPE, zdecydowały o wystawieniu swoich kandydatów na liście Partii Koalicyjnej (25.11.1998). Listopadowy sondaż EMOR nie dawał Koonderakond i Maaliit szans na wejście do parlamentu – po 4 proc. EPPE uzyskała nieco lepsze notowania – 5%. W styczniu 1999 zarząd EPPE jednogłośnie zaaprobował wspólna listę wyborczą i program z Maaliit i Koonderakond. Lider partii, Mai Treial oznajmił, że program listy wyborczej będzie odzwierciedleniem poglądów wszystkich trzech partii. Ostatecznie więc na liście wyborczej firmowanej nazwą Koonderakond znaleźli się przedstawiciele Partii Koalicyjnej, Związku Wiejskiego i Partii Rodzin i Emerytów (nazwa nie wskazująca za bardzo na ludowy charakter ugrupowania). Takie rozwiązanie spowodowało, widoczny na wykresie, drastyczny spadek notowań Związku Wiejskiego i EPPE. Wiązało się to oczywiście z tym, że zwolennicy tych dwóch ugrupowań w badaniach wskazywali na Koonderakond, jako koalicję, a nie jako partię dotąd funkcjonującą samodzielnie.

Popularność partii tworzących listę wyborczą „Koonderakond”

Kampania wyborcza Koonderakond nie należała do szczególnie dynamicznych i nowoczesnych. Raziła ogólnikowością i

przywiązaniem do szeroko pojętej partyjności. Jasnopomarańczowe reklamy wyborcze ze sloganem zaczynającym się od słów „Uheskoos...” (Razem...) i wymieniającym dalej nazwy politycznych partnerów Partii Koalicyjnej, wywoływały wrażenie, że potencjalnych wyborców ugrupowanie to ma sporo, program wyborczy bardzo atrakcyjny, a największym problemem jest rozproszenie elektoratu. Stąd więc nacisk na podkreślanie jedności i próby nawiązania do sukcesu sprzed czterech lat. Tymczasem z dawnego potężnego bloku zostały marne resztki, konkretnego programu nie było, a jakość czteroletnich rządów nie była bynajmniej czymś, czym Siimann i jego ludowi partnerzy mogli się pochwalić i wykorzystać w kampanii wyborczej. Sondáže wskazywały, że postkomuniści tego nurtu nie zdali egzaminu z rządu. Miesiąc przed wyborami „silna jednością” Koonderakond mogła już liczyć tylko na cud, jakim byłoby zdobycie kilku mandatów.

Program

W swoim programie wyborczym postkomuniści mówili dużo, ale zarazem nic konkretnego. Zmieniwszy się w czasie swoich rządów w typową „partię władzy”, nie przywiązaną zbyt mocno do określonej ideologii, cały czas sytuowali się na centrolewicy. Polityka ich rządów, przynajmniej w sferze gospodarczej, lewicowej raczej nie przypominała, więc tak naprawdę o ich lewicowości przesądzała raczej komunistyczna przeszłość większości działaczy.

„Opieramy się na założeniach społecznej gospodarki rynkowej: otwarta gospodarka rynkowa, która opiera się na prywatnej własności, gwarantuje szybki rozwój i wzrost bogactwa, które umożliwiają państwu poświęcić więcej uwagi problemom społecznym i tworzeniu solidarnego społeczeństwa”- czytamy w programie Partii Koalicyjnej. Wśród głównych swoich celów postkomuniści wymieniają doprowadzenie do wzrostu zamożności ludzi m.in. poprzez wsparcie rozwoju regionów o najgorszej sytuacji ekonomicznej. Zdaniem Partii Koalicyjnej i jej

sojuszników strategicznymi priorytetami na najbliższe cztery lata dla Estonii powinny być m.in.: utrzymanie klimatu sprzyjającego przedsiębiorczości, przebudowa sił zbrojnych, wzrost konkurencyjności, także w rolnictwie. Szczególnie ciekawy jest ten ostatni postulat. Świadczy o bardziej prorynkowym nastawieniu ludowych satelitów Koonderakond (Maaliit, EPPE), w przeciwieństwie do lewicowej Maarahva Erakond Rütela, bliskiej Partii Centrum.

Partia Koalicyjna zajęła w sprawie podatków stanowisko pośrednie między „trójką” (Möödukad, Reformierakond, Isamaaliit) a Keskerakond i MRE. Jej zdaniem wprowadzenie podatku progresywnego nie jest możliwe, ale tylko „w najbliższej przyszłości”, to znaczy, że w przyszłości nie jest wykluczone. Siimann i jego koledzy przeciwni byli natomiast zdecydowanie zniesieniu podatku dochodowego od podmiotów prawnych. Elementem łagodzącym nieco te mało prorynkowe postulaty miała być propozycja zwolnienia od podatku dochodowego inwestycji. Generalnie Koonderakond uważała, że państwo nie powinno ingerować w sferę gospodarki.

„Popieramy wejście do UE i NATO (...). Naszym celem jest zaproszenie naszego kraju do UE 1 stycznia 2003 r.”- deklarują postkomuniści. Stawiając zdecydowanie na orientację zachodnią w polityce zagranicznej, stosunkom z Rosją nadawali charakter przede wszystkim ekonomiczny. Tak jakby nie zauważali kwestii mniejszości rosyjskiej, ewentualnie zmieniliby (czytaj: zliberalizowali) politykę naturalizacyjną, „gdyby zaistniał w tej sprawie consensus z innymi partiami”.

Byli partyjni technokraci nie zamykali sobie drogi do ewentualnego powyborczego porozumienia z żadnym z ugrupowań: „O partnerach politycznych będziemy decydować po wyborach”. Potwierdzali w ten sposób swój „obrotowy” charakter, który sprawdził się w praktyce kilka lat wcześniej pod postacią sojuszków, początkowo z lewicową Keskerakond, a potem z centroprawicową Reformierakond. Utrwalał także wizerunek ugrupowania jako partii władzy, pragmatycznej i w

rzeczywistości a ideologicznej.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Konstruowanie populacji genotypów reprezentowanych przez wektory zmiennopozycyjne

Prezentacja zaawansowanej metody kodowania chromosomów przy pomocy ciągów liczb rzeczywistych. Przybliżenie pojęcia równowagi pomiędzy naporem selekcyjnym i różnorodnością genetyczną. Opis zaawansowanych operatorów krzyżowania i mutacji, przystosowanych do oddziaływania na populację genotypów reprezentowanych przez wektory zmiennopozycyjne. Prezentacja sposobu wzbogacenia algorytmu genetycznego poprzez opracowanie metody dynamicznej zmiany rozkładu prawdopodobieństwa wyboru operatora mutowania.

Reprezentacja binarna używana tradycyjnie w algorytmach genetycznych ma pewne wady, gdy stosuje się ją do rozwiązywania wielowymiarowych zadań wymagających dużej dokładności. Na przykład przy 100 zmiennych i dziedzinie o zakresach $[-500, 500]$ oraz żądanej dokładności 6 cyfr po przecinku długość binarnego wektora rozwiązań wynosi 3000. To z kolei prowadzi do przestrzeni o liczebności rzędu 10^{1000} . Dla takich zadań klasyczne algorytmy genetyczne działają słabo.

W miejsce reprezentacji przy pomocy wektorów binarnych

najczęściej stosuje się reprezentację zmiennopozycyjną. Każdy chromosom jest ciągiem liczb rzeczywistych o długości takiej samej jak wektor oczekiwanego rozwiązania. Dokładność tego sposobu kodowania zależy od używanego komputera, ale ze względu na popularność mikroprocesorów wspomagających operacje na liczbach zmiennopozycyjnych jest z reguły znacznie wyższa niż przy reprezentacji binarnej. Zwiększanie dokładności reprezentacji binarnej poprzez wprowadzenie większej liczby bitów jest złym rozwiązaniem, gdyż zwalnia działanie algorytmu.

Populację chromosomów reprezentowanych przez ciągi liczb rzeczywistych o liczbie elementów równej liczbie zmiennych sterujących funkcji celu konstruuje się przy pomocy iteracyjnego wzoru 2.1. Pojedyncza zmienna składowa genotypu oznaczona jest literą g_i , a w dwukolumnowej macierzy D o liczbie wierszy równej liczbie zmiennych sterujących zapisane są granice dziedziny. Oznacza to, że długość przedziału dozwolonych wartości każdego argumentu funkcji celu może być inna.

$$g_i = \text{real}(D_{1,i}, D_{2,i}) \quad (2.1.)$$

gdzie g_i – i -ty gen w chromosomie,

$\text{real}(x,y)$ – funkcja zwracająca losową liczbę rzeczywistą, należącą do przedziału $[x , y]$.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Oferta produktowa Optimus S.A.

Główne grupy produktów oferowanych przez Optimus S.A. stanowią:

Komputery i serwery:

OPTIMUS® (komputery produkowane i konfigurowane indywidualnie na zamówienia klienta korporacyjnego i instytucji);

OPTIMUS® PRESTIGE (bardziej zamożni klienci indywidualni, oczekujący najbardziej zaawansowanych rozwiązań);

OPTIMUS® HYPERMEDIA (klienci indywidualni – innowatorzy);

OPTIMUS® YOUNG (linia dedykowana dla tych klientów indywidualnych, dla których szczególnie istotną rolę odgrywa optymalny stosunek ceny do odpowiedniej jakości i parametrów użytecznych);

OPTIMUS SOHO (małe oraz średnie firmy);

OPTIMUS® OPTITECH (klienci indywidualni wrażliwi na cenę, bardzo często zastosowania typu “ home office”).

Monitory – Hyundai sprzedawane pod własną marką OPTIView, Samsung, w tym SAMTRON na zasadach wyłączności na rynku polskim, Philips, LG

Drukarki – Lexmark, Seiko Precision, Hewlett Packard, OKI, Seikosha

Modemy – Microcom, Request, Fideltronik

UPS – APC, Fideltronik

Oprogramowanie – pełna gama produktów Microsoft (pełne

produkty, licencje MOLP, licencje SELECT) – aplikacje, systemy operacyjne

Podzespoły – CD ROM – Pioneer, Samsung, LG, Acer; HDD – Samsung, Fujitsu, WD; FDD – ALPS, Samsung; płyty główne, procesory – FIC, Micro Star, Intel; karty graficzne – ATI; karty muzyczne – Aztech

Notebooki i Palmtopy – Toshiba, IBM, Acer, Asus, FIC, Philips

Oprogramowanie multimedialne – np. Nintendo

Urządzenia fiskalne

- Kasy fiskalne
- Rozwiązania dla małej przedsiębiorczości (kasy przenośne, bateryjne),
- Rozwiązania dla średniej przedsiębiorczości,
- Rozwiązania dla super i hipermarketów (umożliwiające sprawne zarządzanie magazynem i planowanie zakupów),
- Rozwiązania niszowe (kasy przeznaczone dla branży hotelowo – restauracyjnej, kasy współpracujące z terminalem płatniczym),
- Drukarki fiskalne,
- Kasy komputerowe (posiadają certyfikat ISO 9002).

Wraz ze sprzedażą komputerów i kas fiskalnych firma prowadzi działalność serwisową. Usługi serwisowe w zakresie technologii i technik IT realizowane na zasadzie zlecania ich podmiotom zewnętrznym przez przedsiębiorstwa są skutecznym sposobem na obniżenie kosztów funkcjonowania oraz polepszenie jakości obsługi ich systemów i sprzętu IT, poprzez zapewnienie profesjonalizmu obsługi, jak również poprawę efektywności pracy i niezawodności systemów IT. Korzystanie z dostawców usług serwisowych ułatwia jednocześnie przedsiębiorstwom prowadzenie zmian strukturalnych i dopasowywania struktury IT do potrzeb przedsiębiorstwa. Jednocześnie dostawcy usług serwisowych ułatwiają stopniowy rozwój systemu informatycznego firm wraz z ich rozwojem, bez konieczności angażowania ich

wewnętrznych struktur, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego stopnia profesjonalizmu monitorowania takich procesów.

Strategia rozwoju oferty usług serwisowych, którą planuje kontynuować Optimus jest oparta na generalnej zasadzie dążenia do zapewnienia kompleksowej obsługi systemów IT. Postępując zgodnie z tą zasadą Spółka Dzielona prowadziła szeroko zakrojone prace nad rozwojem i utrzymaniem oferty usług w zakresie:

usług serwisu sprzętu komputerowego,
obsługi systemów operacyjnych i aplikacji,
obsługi baz danych i systemów ich gromadzenia,
usług sieciowych,
wsparcia w zakresie systemów identyfikacji,
usług w zakresie systemów i urządzeń fiskalnych,
zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony systemów IT.

Przyjęta przez Spółkę Dzieloną strategia, która kontynuowana będzie przez Optimus Technologie, polegająca na zapewnieniu kompleksowości obsługi przynosi efekty w postaci postrzegania firmy przez odbiorców jako profesjonalnego i fachowego dostawcy usług informatycznych. Wachlarz usług serwisowych oferowanych przez Optimusa jest skierowany nie tylko do sektora firm i przedsiębiorstw, ale również do użytkowników końcowych, dla których spółka prowadzi usługi w zakresie dostaw i instalacji sprzętu, konfiguracji i optymalizacji rozwiązań informatycznych, szkoleń oraz szerokiej oferty usług w zakresie serwisu posprzedażnego. Celem firmy będzie zapewnienie klientom firmy łańcucha dodanych usług serwisowych, poczynając już od momentu sprzedaży sprzętu lub rozwiązania informatycznego, aż na jego wycofaniu z eksploatacji kończąc.

Oprócz sprzedaży i serwisu produktów Optimus S.A. świadczy usługi w zakresie integracji systemów informatycznych związanych z:

- Zaawansowanymi projektami informatycznymi
- Projekty o dostarczające rozwiązania operacyjne i strategiczne dla odbiorców – integracja aplikacyjna.
- Rozwiązania i projekty kryptograficzne związane z polityką bezpieczeństwa danych.
- Projekty integrujące rozwiązania informatyczne i telekomunikacyjne, oraz wykraczające poza ścisłą sferę teleinformatyczną .
- Dostawą sprzętu i oprogramowania dla odbiorców z sektora administracji publicznej i biznesu (zaawansowane VAR)
- Dostawy dużych ilości sprzętu przy wysokich wymaganiach technicznych i serwisowych.
- Specjalizacją w zakresie zamówień publicznych

Kompetencje integracji zostały skupione wokół aplikacyjno-systemowych i produktowych centrów technologicznych. Wysoka pozycja wśród krajowych integratorów sprawiła, że Optimus S.A. został dostrzeżony przez silnego zagranicznego partnera – Lockheed Martin Corporation. W 1998 roku powstała spółka Optimus Lockheed Martin Information Technology Group S.A.. Oprócz kompleksowej oferty rozwiązań internetowo-informatycznych ma ona zapewniony dostęp do najnowocześniejszych technologii oraz wiedzy z zakresu zaawansowanych rozwiązań integracyjnych stosowanych na całym świecie.

Spektakularnym sukcesem firmy Optimus w zakresie świadczonych usług internetowo-integracyjnych jest umowa z Bankiem Przemysłowo-Handlowym S.A. na opracowanie i wdrożenie pierwszego w Polsce pełnego systemu bankowości internetowej BPH Sez@m.

Optimus Technologie S.A. jest firmą która buduje ofertę na synergii produktów i usług internetowo-informatycznych przy

ogromnym udziale własnej wiedzy i doświadczeń. Wychodzi tym samym naprzeciw oczekiwaniom klientów, otwierając przed nimi całe spektrum kompleksowych możliwości i rozwiązań. Dotychczasowe osiągnięcia firmy oraz liczne wyróżnienia motywują i zobowiązują do dalszych starań.

Około 85 % wartości kontraktów integracyjnych stanowi niskomarżowy Value Added Reselling (duże dostawy sprzętu dla sektora publicznego), pozostałe 15 % stanowi integracja aplikacyjna. W związku z podpisanymi kontraktami (Komenda Policji w Łodzi, BPH) i dynamicznym rozwojem firmy Optimus Lockheed Martin w latach następnych proporcja ta ma szansę zmienić się na korzyść wysokodochodowej integracji aplikacyjnej.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Zmiany pozycji społecznej kobiet

W ostatnich kilkudziesięciu latach następowało wiele zmian w zakresie ról kobiet i w ich pozycji społecznej. Jak podkreśla Kathleen Newland: „zmieniające się okoliczności zmieniają warunki, które przez całe stulecia determinowały los kobiet. Rozwój technologii medycznej umożliwia kobiecie wyzwolenie się od biologicznego imperatywu wielokrotnych – często nie chcianych – porodów. Nowoczesne środki łączności przełamują tradycyjne bariery w społecznościach nawet najbardziej izolowanych od reszty świata. Modernizacja, wraz z towarzyszącym jej procesem integrowania się gospodarek narodowych, w praktyce prawie już położyła kres istnieniu

społeczności zamkniętych i samowystarczalnych. Częściej niż kiedykolwiek przedtem egzystencja rodziny opiera się – jeśli chce się osiągnąć lub zachować odpowiednią stopę życiową – na zarobkach kobiety. Konsekwencje tych i innych zarysowujących się tendencji stwarzają ramy dla procesu, którego istotą będzie najprawdopodobniej coraz bardziej zdecydowane oddalanie się kobiet od obwarowanych zakazami, rygorystycznie określanych schematów przeszłości”.

Zmiany pozycji społecznej kobiet związane były z umasowieniem pracy zarobkowej kobiet poza domem, a później z ich dostępem do coraz wyższych szczebli wykształcenia, a także z feminizmem występującym jako element ideologii różnych partii politycznych i ruchów społecznych. Nie przesądzając w jakiej mierze zwycięstwa feminizmu umożliwiły kobietom pracę zawodową i kształcenie się, a w jakiej mierze zmiany technologiczne i ekonomiczna konieczność zatrudniania kobiet przyczyniły się do zwycięstw feminizmu, stwierdzić można, że zmiany pozycji społecznej kobiet uzależnione były od ich pracy zawodowej.

Pozycja społeczna kobiet zmieniła się wówczas, gdy coraz większa liczba kobiet obok tradycyjnych ról kobiecych zaczęła pełnić role pracownicze i zawodowe. Praca zawodowa kobiety stała się źródłem jej uprawnień i odpowiedzialności. Konsekwencją była niezależność ekonomiczna kobiet, dostęp do kształcenia zawodowego, a następnie wyższego, zwiększone uczestnictwo w życiu kulturalnym, intelektualnym i politycznym.

Od wielu stuleci większość kobiet była aktywna zawodowo w rodzinnych gospodarstwach i przedsiębiorstwach, głównie w rolnictwie, ale także w handlu i w rzemiośle. Kobiety pracowały najczęściej jako pomagające członkinie rodzin, albo jako służba domowa, ale istniały także rzemieślnicze cechy kobiece. W miejscach, gdzie nie było poddaństwa chłopów kobiety były też najemnymi robotnicami w rolnictwie. W XVIII wieku w Europie wiele kobiet wykonywało pracę chałupniczą lub pracowało w manufakturach. Najemna praca kobiet poza

rolnictwem i poza własnymi lub cudzymi gospodarstwami rodzinnymi zaczęła się jednak na wielką skalę wraz z rewolucją przemysłową w XIX wieku. Od tego momentu zaczęło się masowe uczestnictwo kobiet w rynku pracy oraz ewolucja ich zatrudnienia.

Zatrudnienie kobiet w przemyśle zaczęło się w różnych krajach kapitalistycznych wraz z początkiem mechanizacji produkcji i ze zmniejszeniem się ważności siły fizycznej robotnika. W tych warunkach zapotrzebowanie na niżej wynagradzaną pracę kobiet i dzieci wzrastało gwałtownie. Proces ten przebiegał w różnych krajach w różnych okresach, lecz przebieg jego był wszędzie bardzo podobny.

Być może najważniejszą zmianą, jaką przyniosło kobietom wejście do przemysłu w XIX wieku było oddzielenie miejsca pracy produkcyjnej od domu. W gospodarstwie rolnym produkcja, reprodukcja i konsumpcja odbywały się w tej samej ograniczonej przestrzeni. Kobieta mogła wykonywać prace produkcyjne, które nie kolidowały z opieką nad dziećmi i z pracami w gospodarstwie domowym. Cięża, rodzenie dzieci i opieka nad niemowlętami nie powodowały dłuższych przerw w cyklu produkcyjnym gospodarstwa. Nie były też sprzeczne z jego interesami, gdyż dzieci stanowiły przyszłą siłę roboczą potrzebną w gospodarstwie rolnym.

Tymczasem praca w przemyśle oznaczała oddzielenie miejsca produkcji od domu, a rytm pracy w fabryce bardzo trudno było pogodzić z opieką nad dziećmi i z pracą w gospodarstwie domowym. Ponadto rodzenie i wychowywanie dzieci przez robotnice nie leżało w interesie pracodawców (choć reprodukcja siły roboczej stanowiła interes całej klasy kapitalistów), którzy zmierzali do skrócenia do minimum przerw spowodowanych ciężą i porodem.

W ten sposób powstał konflikt między produkcją a reprodukcją, który został częściowo rozwiązany przez nieciągłość pracy kobiet. Większość z nich zaczynała pracę w dzieciństwie lub we

wczesnej młodości i przerywała zatrudnienie po zamążpójściu czy po urodzeniu pierwszego dziecka. Tylko wdowy i mężatki z najbiedniejszych rodzin pracowały nawet wtedy, gdy miały małe dzieci.

Nieciągłość pracy zawodowej kobiet była więc skutkiem oddzielenia miejsca produkcji od domu, niemożności pogodzenia opieki nad dziećmi i pracy domowej z rytmem pracy w fabryce. W okresie powojennym wzrastało zatrudnienie kobiet poza przemysłem i rolnictwem, bowiem dopiero szeroki dostęp kobiet do wykształcenia umożliwił im pracę biurową w różnych przedsiębiorstwach oraz pracę w szkołach.

Zasadnicze zmiany w strukturze zatrudnienia kobiet dokonały się po II wojnie światowej. Zmiany te polegały głównie na silnym wzroście zatrudnienia kobiet w tzw. trzecim sektorze tj. w handlu, gastronomii, administracji, marketingu, służbie zdrowia, oświacie i w innych nieprodukcyjnych działach gospodarki.

Gruntowne zmiany dokonały się też w składzie zatrudnionych kobiet. Gdy w okresie międzywojennym przeważały wśród nich biedne, młode i niezamężne, to po II wojnie światowej bardzo wydatnie zwiększyła się proporcja mężatek, kobiet mających małe dzieci i starszych wiekiem. Kobiety zaczęły bowiem wracać do pracy po przerwie na wychowanie dzieci, a także pracować w niepełnym wymiarze godzin.

Współcześnie obserwuje się wiele uwarunkowań dalszych zmian w sytuacji kobiet i mają one różny charakter. Zmiany demograficzne polegają na wydłużeniu życia kobiety, na obniżeniu wieku zawierania małżeństw i zmniejszeniu się liczby dzieci w rodzinach. Zmiany technologiczne i zmiany w organizacji pracy spowodowały ograniczenie miejsc pracy w przemyśle, a równocześnie powstało wiele zawodów dostępnych dla kobiet, gdyż związanych z pracą umysłową i fizyczno – umysłową. Rozwój działalności opiekuńczej państw i różnych agend rządowych stworzył wiele nowych miejsc pracy, które

zajęły przeważnie kobiety jako pracownice biurowe, pielęgniarki, przedszkolanki, asystentki społeczne, itp. Ponadto tworząc sieć żłobków i przedszkoli umożliwiono matkom małych dzieci pracę zawodową.

Są podstawy, by sądzić, że pozycja kobiet w danym społeczeństwie uprzemysłowionym jest tym wyższa, im więcej kobiet pracuje zawodowo, im wyżej cennie zawody wykonują, im częściej zajmują wyższe stanowiska służbowe i im wyższe są ich zarobki. Jednakże dostęp kobiet do zawodów o wysokim prestiżu i wysokich dochodach, do wyższych stanowisk i do wyższych szczebli władzy państwowej i politycznej jest ciągle jeszcze ograniczony.

Dla przykładu: rozwój wielkich korporacji oraz ich biurokratyzacja stworzyły zapotrzebowanie na pracowników biurowych niższego szczebla, którymi stały się w ogromnej większości kobiety. Mimo bardzo silnej feminizacji pracy biurowej, stanowiska kierownicze zajmują jednak znacznie częściej mężczyźni niż kobiety.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.

Zakończenie pracy magisterskiej z politologii

Obrona liberalnej doktryny gospodarczej. Myśl polityczna Ludwiga von Misesa oraz

Friedricha A. von Hayeka

„Liberalizm to zasada prawa politycznego, według którego władza publiczna, mimo swej potęgi, sama sobie narzuca ograniczenia, tak aby nawet kosztem tej władzy zostawić w rządzonym przez siebie państwie miejsce do życia dla wszystkich tych, którzy nie myślą ani nie czują tak jak ona, czyli tak jak silniejsi, jak większość. Liberalizm jest najwyższą formą wspaniałomyślności, jest prawem, które większość nadaje mniejszościom i jako takie jest najszlachetniejszym wołaniem, jakie rozległo się na ziemi od zarania dziejów. Proklamuje wolę współżycia z wrogiem, a co więcej, z wrogiem słabszym od siebie.” Tak pisał Jose Ortega y Gasset w swojej książce „Bunt mas i inne pisma socjologiczne”. Fragment ten bardzo dobrze przedstawia sens liberalizmu.

W pracy starałam się przedstawić liberalizm jako polityczną teorię czasów nowożytnych. Mimo tego, że ślady liberalizmu sięgają czasów starożytnych, jest on tworem nowoczesnym. Wskazują na to jego charakterystyczne cechy takie jak indywidualizm czy różnorodność form życia w społeczeństwie. Można powiedzieć, że liberalizm jest poszukiwaniem zasad sprawiedliwości politycznej, które regulowałyby racjonalną umowę jednostek mających różne koncepcje godziwego życia.

W pierwszym rozdziale pracy starałam się przedstawić i pokazać rozwój liberalizmu w Wielkiej Brytanii opierając się na doktrynach takich filozofów jak Hobbes, Locke, Hume, Bentham czy Stuart Mill. Mimo różnaitości form jaką stworzyli myśliciele liberalni tamtego okresu można śmiało stwierdzić, że wielorakie odmiany liberalizmu mogą być rozumiane jako wariacje na temat wąskiego zestawu problemów. Uważam, że koncepcja jednostki i społeczeństwa jest na tyle ważna, że nadaje liberalizmowi tożsamość, która przewyższa jego wewnętrzną różnorodność. Oczywiście, jak wspomniałam w pracy niejednokrotnie wszystkie składniki koncepcji liberalnej ulegały zmianie i udoskonaleniu, a ich zawartość została

wzbogacona. Jednak mimo to liberalizm pozostaje koncepcją integralną, gdzie bardzo wyraźnie widać podstawowe elementy myśli. Idee liberalne w Wielkiej Brytanii rozwijały się równolegle. Nie były one tworzone świadomie przez akty prawne lecz ewoluowały stopniowo jako wynik akceptowania lokalnych zwyczajów.

W kolejnych rozdziałach pracy zdecydowałam się na przedstawienie sylwetek dwóch filozofów, broniących dorobek klasycznego liberalizmu. Analizując największe dzieła Ludwiga von Misesa a następnie Friedricha Augusta von Hayeka, można zauważyć jak ich twórczość była wszechstronna.

Ludwig von Mises był uważany za przywódcę intelektualnego szkoły austriackiej. Dla Misesa liberalizm był koncepcją o szerokim zasięgu. Oznaczał dla niego ideologię obejmującą całość życia społecznego. W swoich kolejnych książkach wskazywał dlaczego, liberalizm koniecznie musi uznać demokrację za swoje polityczne następstwo i dlatego wszystkie ruchy antyliberalne, z socjalizmem włącznie muszą być jednocześnie antydemokratyczne. Mises dowodził, że ekonomia jest wynikiem działalności gospodarczej jednostek, które kierują się w życiu własnymi pragnieniami i decyzjami. Natomiast kapitalizm wolnorynkowy jest systemem gospodarczym, które daje możliwość rozwoju postępowej ludzkości. W książce, którą przytaczałam już niejednokrotnie w niniejszej pracy, autor zawarł następującą myśl: „Program liberalizmu, gdyby go streścić w jednym słowie, brzmiałby: własność. Państwo musi być tak zaplanowane, żeby zakres jego praw zostawiał jednostce pewną wolność działania, w ramach której mogłaby się ona swobodnie poruszać. Obywatel nie może być tak ograniczony w swych działaniach, żeby – jeśli myśli inaczej niż ci, którzy sprawują władzę – jego jedynym wyborem było albo zginąć, albo zniszczyć maszynę państwa.”

Pod wpływem Misesa, Friedrich August von Hayek porzucił swoje socjalistyczne sympatie, stając się najbardziej znaczącym kontynuatorem szkoły austriackiej.

Po zapoznaniu się z większością dzieł stworzonych przez Friedricha August'a von Hayek'a można stwierdzić, że jest przede wszystkim ekonomistą i zwolennikiem gospodarki rynkowej, jednak pragnąc przekonać czytelnika do swych racji udało mu się stworzyć naukę o społeczeństwie. Nauka ta przedstawia jego filozoficzną, prawną jak i socjologiczną wizję społeczeństwa i miejsce jakie ma w nim zajmować jednostka. Jeszcze 50 lat temu Hayek był znany jedynie jako ekonomista. Dopiero w przeciągu ostatnich kilkudziesięciu lat cieszy się szerokim uznaniem jako filozof polityczny, który kontynuował tradycje klasycznego liberalizmu. Hayek potrafił połączyć ekonomie jako naukę z filozofia polityczną. Dzięki temu, pomimo, że koncepcje Hayeka wywodzą się z ekonomii, spełniają podstawową rolę w teorii społecznej i filozofii politycznej Hayeka, w kolejnych jej fazach rozwojowych.

Historia myśli politycznej liberalizmu dowiodła, że jest on zdolny do różnych przeobrażeń. U schyłku XX wieku zdołał poddać swe klasyczne założenia zarówno konserwatywnej, jak i socjalistycznej rewizji. Ta zdolność myśli liberalnej do dopasowania się do różnych zmian systemowych, nie oznacza, że liberalizm posiada gotową odpowiedź na każdy problem współczesności. Jednakże, nie ulega wątpliwości fakt, że realizacja wielu zasad liberalizmu uchroniła świat od wojen i pozwoliła zapewnić pokój i dobrobyt.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.